

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Distance Education)

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली-११० ०५८

आचार्यः, प्रथमवर्षम् (फलितज्यौतिषम्) - तृतीयपत्रम्
प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2021-22

पत्रम् - ..... विषयः - .....
अध्येतुः नाम - ..... पञ्जीकरणसंख्या - .....
अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः - .....

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम - .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः - .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः -

खण्डः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः 100	प्राप्ताङ्काः .....

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनःप्रेषणदिनाङ्कः - .....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम् - .....
दिनाङ्कः - .....

अध्येतुः कृते परामर्शाः,

प्रिय अध्येतः ! भवता/भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितम्। मूल्याङ्कनं कृतम्। मूल्याङ्कनस्य
आधारेण कुत्र कुत्र भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु।
शुभकामनाः॥

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

दिनाङ्कः .....

आचार्यः प्रथमवर्षम् (फलितज्यौतिषम्) - तृतीयपत्रम्

विषयः - (अ) पञ्चस्वराः - 50 अङ्काः। (ब) सचित्रसामुद्रिकरहस्यम् - 50 अङ्काः।

निर्देशः - अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् अस्मिन् त्रीणि (3) खण्डानि सन्ति। अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम्।

Note - This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

खण्डः-क

प्रश्नाः - विंशतिः समाधेयाः

अङ्काः - 20 X 02 = 40

निर्देशः : अस्मात् खण्डात् केचन विंशतिः (20) प्रश्नाः समाधेयाः।

Note : This section contains twenty five (25) questions. Out of these twenty (20) questions should be answered.

प्रथमग्रन्थतः-

(अ) अधः प्रदत्तेभ्यः प्रश्नेभ्यः केऽपि द्वादश प्रश्नाः समाधेयाः -

1. त्रिपताकीचक्रे कति रेखाः भवन्ति?
2. धनु-मीनराशयोः अधिपतिः कः?
3. भौमस्य उच्चराशिः कः?
4. रात्रौ चन्द्रस्य अर्धयामे प्रथमः दण्डेशः कः भवति?
5. 'आर' इति शब्दः कस्य ग्रहस्य पर्यायः अस्ति?
6. केतुकुण्डल्यां नक्षत्रगणना कस्मात् नक्षत्रतः प्रारभ्यते?
7. नपुंसकस्वराः के?
8. 'गुरुः' कस्य स्वरस्याधिपतिः?
9. 'खेलकः' इति शब्दस्य कोऽर्थः?
10. भग्नऋक्षाणि कानि?
11. पूर्णातिथयः कस्य स्वरस्य अन्तर्गताः भवन्ति?
12. शक्रतुल्योऽपि जनः कदा मृत्युं प्राप्नोति?
13. बालारिष्टं कति वर्षं यावद् भवति?
14. अरिष्टशब्दस्य किं तात्पर्यम्?
15. 'विधुजः' इति पदस्य कः अर्थः?

द्वितीयग्रन्थतः-

(ब) अधः प्रदत्तेभ्यः प्रश्नेभ्यः केचन अष्ट प्रश्नाः समाधेयाः -

16. 'सामुद्रिकरहस्य' इति ग्रन्थस्य प्रणेता कः अस्ति?
17. मानवस्य असिते नेत्रे किं फलं भवति?
18. यदि नरस्य नासिकायां मशकः स्यात् तर्हि किं फलं भवति?
19. कम्बुग्रीवस्य किं फलम्?
20. भूपानां स्वरः कीदृशः भवति?
21. केषां हस्ते मीनपुच्छनिभारेखा भवति?

22. छिन्नाभिः आयुरेखाभिः किं भवति?
23. बहुरेखेण स्त्री का भवति?
24. हस्तिन्याः स्त्रियाः लक्षणं किम्?
25. भाग्यरेखायाः स्वरूपं किम्?

खण्डः—ख

प्रश्नाः — पञ्च समाधेयाः

अङ्काः — 05 X 08 = 40

टिप्पणी : अस्मात् खण्डात् केचन पञ्च (05) प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येकप्रश्नः प्रायः शतशब्दैः (100) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains eight (08) questions. Out of these five (05) questions should be answered. Each question should be answered in about one hundred (100) words.

प्रथमग्रन्थतः—

(अ) अधः प्रदत्तेभ्यः प्रश्नेभ्यः केचन त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः —

1. वर्षेशचन्द्रफलं लिखत? सप्रमाणं वर्णयत।
2. महापातकयोगः प्रतिपाद्यताम्?
3. प्रहरार्धस्य ज्ञानं कथं भवति? इति विशदयत।
4. दण्डेशज्ञानं कथं क्रियते? सोदारणं प्रतिपादयत।

द्वितीयग्रन्थतः—

(ब) अधः प्रदत्तेभ्यः प्रश्नेभ्यः कौचित् द्वौ प्रश्नौ समाधेयौ —

5. सोदाहरणं केशवर्णनं प्रतिपादयत?
6. द्वितीयमृगपुरुषस्य लक्षणं सप्रमाणं प्रतिपादयत?
7. तुरगपुरुषस्य प्रकृतिलक्षणं कीदृशं वर्णयत?
8. सामुद्रिकशास्त्रानुसारं विधवालक्षणं विशदीकुरुत?

खण्डः—ग

प्रश्नाः — द्वौ समाधेयौ

अङ्काः — 02 X 10 = 20

टिप्पणी : अस्मात् खण्डात् द्वौ (02) प्रश्नौ समाधेयौ। प्रत्येकप्रश्नः प्रायः त्रिशतशब्दैः (300) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains four (04) questions. Out of these two (02) questions should be answered. Each question should be answered in about three hundred (300) words.

प्रथमग्रन्थतः—

(अ) अधः प्रदत्तयोः प्रश्नयोः कश्चन एकः प्रश्नः समाधेयः —

1. प्रथमाध्यायस्य सारः लेखनीयः?
2. अरिष्टनिर्धारणपूर्वकं त्रिपताकिचक्रस्वरूपं लिखतु?

द्वितीयग्रन्थतः—

(ब) अधः प्रदत्तयोः प्रश्नयोः कश्चन एकः प्रश्नः समाधेयः —

3. चित्रण्याः स्त्रियाः फलं प्रतिपाद्यताम्?
4. सामुद्रिकरहस्यानुसारं नासिकावर्णनं तत्फलं च वर्णयत?

